

Mythologia, Venise, 1567 - VI, 19 : De Tityo

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Venise, 1567 - X \[76\] : De Tityo](#)

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre VI

[Mythologia, Francfort, 1581 - VI, 19 : De Tityo](#) est une version augmentée de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre VI

[Mythologie, Paris, 1627 - VI, 20 : De Titye](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre VI

[Mythologie, Lyon, 1612 - VI, 19 : De Titye](#) est une transformation de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Présentation du document

PublicationVenise, Comin da Trino, 1567

ExemplaireMunich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ),

Res/4 Ant. 50

Formatin-4

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination191v°-192v°

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses[Tytios](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière modification le 25/11/2024

Mythologia

De Tity.

Cap. XIX.

Tityus quoque propter improbitatem, temerariamque libidinem, non leue supplicium apud inferos pari dictus est. Hic fuit Iouis & Elaræ Orchomeni filius, ut scripsit Apollon, lib. 1. & Apollodorus lib. 1. Bibliothecæ. Fabulantur Latonam ab hoc de stupro interpellatam fuisse, quare sagittis dicitur ab Apolline fuisse cæsus, ut in his testatur Apollonius Rhodius;

10

*Ὁ γὰρ Διὶ Ἄλκας φίλος ἔστυνεν ἑταῖρος
ἔκταν, ὅτε ἀλλὰ τὴν, ἰπὶ τεταυρὸν ἵππερ
Μαρίῃ, Διὸς δὲ γαίᾳ, τῆς δὲ γαίᾳ
ἀλλὰ τῆς δὲ γαίᾳ, τῆς δὲ γαίᾳ
Hic inerat Phæbus puer; ac petit ille sagittis
Ingentem Tityum matri vim ferre parantem.
Hic Phæbi securus eam iam ceperat; illum
Diva Elare peperit, Tellus nutritis alumnus.*

20

At Euphorionis fuit opinio, quod Tityus non Latonæ, sed Dianæ vim in terra conatus fuit. Scripsit præterea Pherecydes quod Iupiter Elaram Orchomeni filiam compressit, qui cum Iunonis Zelotypiam formidaret, illam prægnantem intra terram occultavit, vñ natus est Tityus, cuius matre mortua terra illum nutrit, quare dictus fuit terræ alumnus. Callimachus in Iauacrum Dianæ non ab Apolline, sed à Diana confossum Tityum fuisse ostendit, cum inquit;

*Ὀ γὰρ Διὶ Ἄλκας φίλος ἔστυνεν ἑταῖρος
ἔκταν, ὅτε ἀλλὰ τὴν, ἰπὶ τεταυρὸν ἵππερ
Μαρίῃ, Διὸς δὲ γαίᾳ, τῆς δὲ γαίᾳ
ἀλλὰ τῆς δὲ γαίᾳ, τῆς δὲ γαίᾳ
O virgo Tityi domitrix Diana.*

30

At Pausanias in Laconicis scriptum reliquit in quodam templo positas fuisse Apollinis & Dianæ imagines; à quibus utrisque Tityus sagittis conficeretur. Hæc autem ad Panopeum Lebadæ locum omnia contigisse dicuntur, ut ait Strabo libro 9. Pausanias Phœcenibus sepulchrum in agro Panopei fuisse Tityum scribit iuxta quendam torrentem, cuius sepulchrum ad trientem vñus Hadri accedebat. Hunc post eam cladem ab Apolline & Diana acceptam deiectum fuisse ad inferos memorant, atque ita ibi prostratum & ligatum fuisse, ut se movere nullo pacto posset, fuisseque magnitudinis admirabilis, quippe cum iugera novem terræ eius corpus vassum cooperiret, ut testatur Tibullus in his;

*Potrectusque novem Tityus per iugera terræ,
Assidue atro viscere pascit aves.*

40

Hunc à duobus vulturibus assidue læsi, eiusque iecur comedi sinterunt; quod vñi semel fuerit absumptum, tum denuo renouiscit, ne immortalis pœnæ argumentum ac fundamentum deficiat, ut ait Hom. lib. 1. Odys.

*Ὁ γὰρ Τίτυς ἦν γαίᾳ, τῆς δὲ γαίᾳ
ἐκταν, ὅτε ἀλλὰ τὴν, ἰπὶ τεταυρὸν ἵππερ
Μαρίῃ, Διὸς δὲ γαίᾳ, τῆς δὲ γαίᾳ
ἀλλὰ τῆς δὲ γαίᾳ, τῆς δὲ γαίᾳ
Hic Tityum vidi terræ omniparentis alumnus
Prostratum; tenet ille novem nam iugera terræ.
Hinc atque hinc vultur iecur in mortale vorabat
Omentum ingressus, manibus non ille repellit.*

Virgi-

Virgilius tamen libro sexto vnum tantum vulturem Tityo attribuit, at non ut Homerus alterum utriusque qui iecur illius rostro laceraret, cum ita rem totam luculenta oratione exprimat;

Necnon & Tityum terræ omniparentis alumnum
Cernere erat, per tota nouem cui iugera corpus
Porrigitur, rostroq; immanis vultur adunco
Immortale iecur tondens, secundaq; pœnis
Viscera, rimaturq; epulis; habitatq; sub alto
Pectore; nec fibris requies datur vlla renatis.

Hæc ea sunt, quæ de Tityo ab antiquis scriptoribus memoriæ prodita sunt: ex his veritas nunc est exprimenda. Strabo lib. 9. fabulam hanc ad historiam transtulit, dicitque quo tempore Apollo dictus est de cœlo in terras aduentasse, ac homines mansuesecisse, qui prius arborum syluestrium fructibus tantum vescerantur, Tityum tyrannum Pænopeæ crudelissimum, hominem fuisse violentum atque prorsus flagitiosum, quem Apollo sagittis confecit: ut interemit postea Pythonem. Deinde ut eius exemplo ceteri scelerati ab omni turpitudine & crudelitate detererentur, dictus fuit Tityus ea pœna apud inferos crudelissimè torqueri. Lucretius libro 3. ad rei Veneris cupiditatem, animique sollicitudines hanc fabulam retorset, cum dicat fieri nō posse omnino multa quæ traduntur de inferis, neque Tityum, si par iecur vniverso terrarum orbi habuisset, perpetuum dolorem ita pati potuisse, sed per hæc animi curas antiquos significare voluisse, ut ab iis retrahamur, ita enim inquit;

Sed Tityus nobis hic est in amore iacentes
Quem volucres lacerant, atq; exest anxius angor:
Aut alia quavis scindunt torpedine curæ.

Alii crediderunt tantum fuisse creditum Tityum, quia significare voluerūt antiqui nullas vires esse tantas, quantas vis iustitiæ castigare aut opprimere non possit, cum quid vel à potentissimis & fortissimis hominibus iniquū committitur. Neque enim vllus est tantus armatorum numerus, nullæ tam vigiliæ custodiæ, nulla tam firma præsidia, nulla coniuratio, si æquitate careat, quam Deus vel per imbecillos homines deprimere & profligare non facile possit. At Petrus Nellijs Senensis vir literarum bonarū & morum elegantiæ præstis, & Franc. Caluinus vir doctissimus mihiq; amicissimus vultures illos Tityi præteritorum scelerum recordationes esse censuerunt, quæ animū assidue vellicant peccantium, eumque torquent; quippe cum vindictā Dei & animaduersionem omnis improbitas quasi præfagiat, quæ paulatim scēlērā per vestigia consequitur. Ut igitur ad æquitatem mortales adhortarentur, eosque detererent ab omni impietate & crudelitate; ne aduersus Deum vel homines quispiā improbus esse impune auderet, hæc ab antiquis memoriæ sunt prodita. Illæ omnium fabularum præstantissimæ sanè sunt iudicandæ, quæ in plures corrigendorum morum vias diduci possunt, neque simplicem habent explicationem. atqui non solam morum rationem corrigendorum sub his ego latere censeo, sed etiam rerum naturalium quandam explicationem. Est igitur Tityus calamus segetum intelligendus, quippe quem greci *τύτις* vocant: verum cum litera detracta sit, visum est hominis nomen, cum quid significaret, nesciretur. Hic Tityus Elaræ Orchomeni, & Iouis filius. Quid ita? quoniam cum Orchomenus fluuius sit Thesalix

Mythologia I

- salix, eius filia est Elara Nympha, lacteus humor in seminibus scilicet, quoniam sine fluuiialibus Nymphis calamus segetum non pollet nasci. Quid Iupiter sit, iam sæpius dictum est. Hanc Nympham Iupiter compressit, quoniam certis temporibus genitalem temperiem atque humorem semina ex aere concipiunt, quæ ad ortum excitantur, quod manifestum est in quibusdam seminibus, quæ non, nisi ad certum tempus, virginitatem seruare possunt; quo spatio transacto vel nascantur necesse est, vel humor ille genitalis, qui semina conseruat, excitatus paulatim exhalat, donec ex anima illa semina relicta penitus putrescant, cum eo tempore prægnans sit semen, ex Ioueque concipiat, sub terram demittitur, ne Iuno asperius in ipsum fruiat: nam vetus frumentum ob aeris iniurias non ita commodum est seminibus. Erumpit postea ex ipsa terra non semen quidem, quod iam putrefactum est, cum intra terram moriatur; sed calamus, qui Tityus est, hic ab ipsa terra educatur, quare vocatus est terræ alumnus. Hic insurgit in cælum, & tanquam in Latonam impetum facturum sagittis Apollinis & Dianæ conficitur ac prostermitur. Nihil hoc aliud significat, quam calamus, ubi ad iustam longitudinem excreuerit, mox solis & lunæ opera ad maturitatem perducitur, ita ut denique à messoribus prosteratur. Nam neque luna sola ad maturitatem perduceret, quia opus est calore: neque id solus sol efficeret, quia solus calor exiccaret, nisi humoris temperamentum adiuuaret. Inde fertur Tityi ita cæli iecur à vulturibus comedi, quoniam inutilia sunt panis conficiendo exteriores frumenti cortices, idque quod est interius totum ad usum panis conferat. Distenditur autem non in nouem, sed in multa terræ iugera, quæ omnia frugibus operiuntur. Hæc igitur fabula totam ferendi, metendiue tritici, & panis conficiendi rationem continet, quippe cum ita semper Tityi iecur renascatur, & immortale sit; quod significat annuam agriculturalum diligentiam. At nunc de Titanibus dicamus.

De Titanibus.

Cap. XX.

- 30 **T**itaneæ, qui bellum aduersus Iouem ceperunt, crebrisque fulminibus detrusi sunt ad inferos, Terræ & Cæli filii fuisse dicuntur, ut scriptum est ab Aeschilo in Prometheo his carminibus;
- Ἰταῖοι ἱστὸν τὰ λατὰ θεῶν, αἰετὸν,*
Τίτῶν, ἑρατοῦ καὶ χθονὸς Τίτῶν.
Titanibus nam consulebam ego optime,
Parere: Cæli terræ & almæ filijs.
- Quod scripsit etiam Orph in hymnis;
- Τίτῶν γὰρ ἐστὶ καὶ ἑρατὸν ἀδελφὸν Τίτῶν.*
Titaneæ cæli ac terræ clarissima proles.
- 40 Hi Titaneæ bellum aduersus Iouem ea de causa susceperunt, quia, ut dictum est in Ioue, ante Saturnum Ophio & Eurynome filia Occani, qui Titaneæ vocati fuerunt, Diis imperabant. At Saturnus Ophione postea debellato, cum Rheæ palæstra Eurynomen vicisset, illis imperium extorsit. Alii tamen Titanum Saturni fratrem dixerunt, ad quem, cum maior esset natu Saturno, iure hereditario imperium pertinebat: sed tamen matre ac sororibus precantibus impetrauit à fratre Saturnus ut ipse imperaret, qui etiam imperauit Titanibus, ut ait Apollonius lib. 2. Argonaut.

crista